ZERØ BEACH

RECUPEREM LA SALUT DE LES NOSTRES PLATGES

Rezerø

Fundació prevenció residus i consum

eco-union

ZERO BEACH: PROTOCOLS PER LA PREVENCIÓ DE RESIDUS I DEIXALLES MARINES A LES PLATGES

Al Mediterrani, un 80% de les deixalles marines provenen de fonts terrestres, principalment del turisme i les activitats lúdiques de les platges. D'aquests residus, només un 15% s'acumula a les platges, el 70% es troba al fons marí i el 15% restant sura a l'aigua. Els plàstics, incloent les burilles de cigarretes, constitueixen més del 80% del total dels residus a les platges i més de la meitat d'aquests són articles d'un sol ús (ampolles de begudes, envasos de menjar, bosses, gots i palletes...). Cada cop hi ha més deixalles marines i es troben inclús en zones verges i protegides del Mediterrani. Aquests residus comporten greus impactes sobre els ecosistemes, afecten la biodiversitat marina i potencialment la salut humana.

Les platges són espais molt massificats a l'estiu i una font molt important de deixalles marines. Es calcula que a l'estiu la generació de residus al Mediterrani s'incrementa un 40% a causa del turisme de masses. Les platges de l'Àrea Metropolitana de Barcelona van rebre més de 8,2 milions d'usuaris a l'estiu de 2018[1]. Per tant, considerem que les mesures de prevenció de residus a les platges, a banda de protegir el medi ambient i la salut humana, també contribueixen a una major qualitat estètica de les platges i asseguren un valor cultural molt important pel turisme i l'oci.

Zero Beach és un projecte coorganitzat per la Fundació Rezero i l'associació eco-union amb l'objectiu d'impulsar estratègies de residu zero a platges del litoral de Catalunya. Durant l'estiu de l'any 2019, en col·laboració amb les administracions públiques es van testar tres proves pilot al l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) sobre la simulació d'un sistema de dipòsit i retorn d'envasos de begudes, la prohibició de fumar i la sensibilització d'usuàries de platges sobre quines bones pràctiques poden dur a terme per evitar contaminar el mar. Posteriorment, aquestes estratègies de gestió preventiva de residus es van avaluar jurídicament per facilitar la seva implementació a l'AMB.

1 Àrea Metropolitana de Barcelona (2019) Enquesta d'usuaris de les platges de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

EL MEDITERRANI: RISC DE CONVERTIR-SE EN UNA MAR DE PLÀSTICS

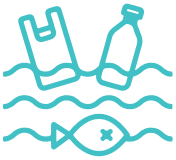

El mar mediterrani està sotmès a moltes pressions humanes (turisme de masses, transport marítim, urbanització de la costa, sobrepesca) que han generat una alta acumulació de deixalles marines, particularment persistent degut al seu clima semi-àrid i els limitats intercanvis de les masses d'aigua. S'estima que, al mar Mediterrani, s'hi acumula entre el 21% i el 54% de les partícules de plàstic mundials, i entre el 5% i el 10% de la massa de plàstic mundial[2]. Avui dia, el plàstic representa el 95% dels residus que suren al Mediterrani i es troben a les seves platges[3]. La major part d'aquest plàstic és alliberat a la mar per Turquia i Espanya, seguits d'Itàlia, Egipte i França.

ELS PLÀSTICS D'UN SOL ÚS, ELS RESIDUS MÉS FREQÜENTS A LES PLATGES

El programa Ocean Initiatives de Surfrider Foundation, recull dades obtingudes en les neteges de platges dutes a terme arreu d'Europa durant l'any 2017, mitjançant iniciatives de ciència ciutadana. Els plàstics, representen una gran proporció del residus trobats en platges (entre el 80% i el 85%) i s'estima que a nivell Europeu els plàstics d'un sol ús representen de mitjana el 49% de les deixalles recollides a les platges[4]. Segons Ocean Initiatives aquest percentatge ascendeix fins al 78%[5]. Entre els residus, les puntes de cigarretes representen el 25,33% sobre el total de deixalles recollides en aquesta part del Mediterrani, mentre que les ampolles de plàstic de begudes suposen el 17,23%.

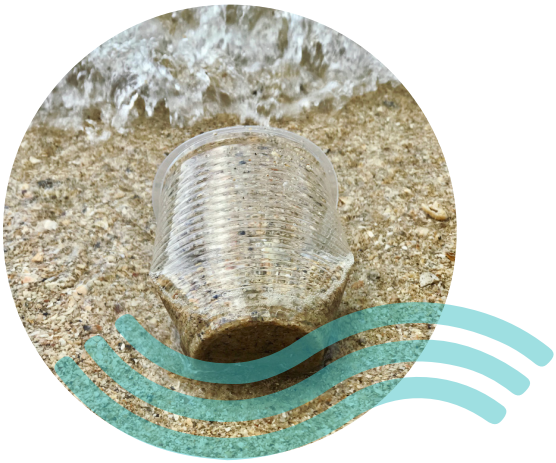

2 Suaria G. and Aliani,S. (2014). Floating debris in the Mediterranean Sea. Marine Pollution Bulletin, Volume 86, Issues 1–2, 15, Pages 494–504.

3 WWF (2018) Out the plastic trap: Saving the Mediterranean from plastic pollution.

4 Seas At Risk (2017). Single – use plastics and the marines Environment. Leverage points for reducing single-use plastics.

5 Ocean Initiatives (2017) Environmental Report of the Ocean Initiatives 2017.

Marine Litter Watch:
La ciutadania recull residus i dades per protegir el medi ambient marí europeu

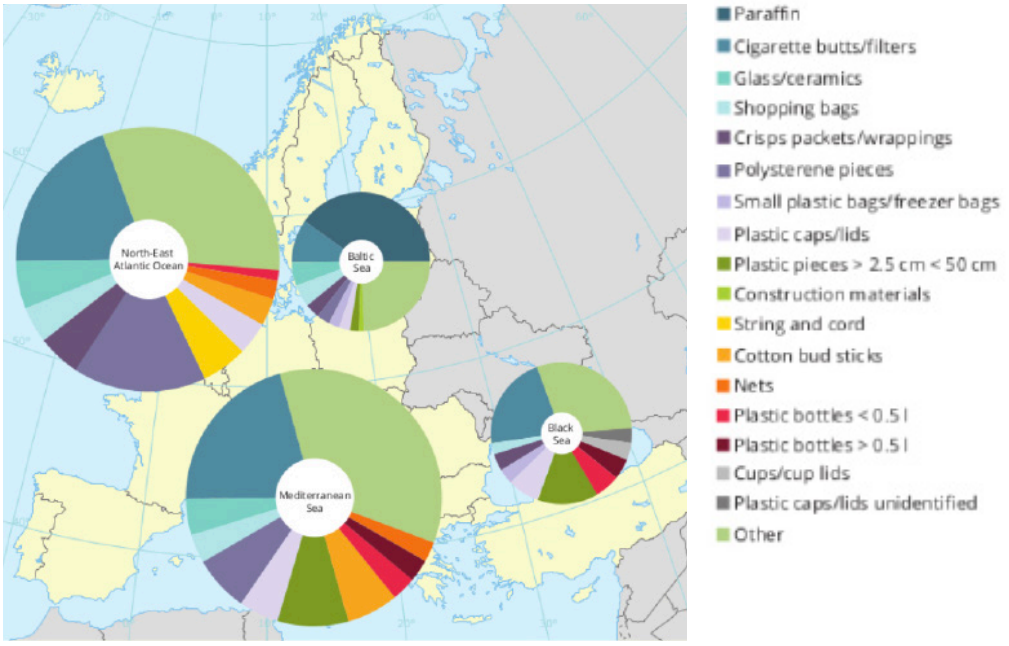

L'OCI A LES PLATGES I EL TURISME SÓN UNA DE LES PRINCIPALS FONTS DE DEIXALLES MARINES AL MEDITERRANI

S'estima que a nivell mundial el 80% de les deixalles marines presenten un origen terrestre i la resta són originades per activitats desenvolupades mar endins[6]. S'estima que una de les principals fonts d'alliberació de deixalles marines al Mediterrani són el turisme i les activitats recreatives a les platges. Durant l'estiu hi ha un increment del 40% dels residus a la costa Mediterrània[3].

S'estima que els plàstics i les burilles de cigarretes són el principal problema de les platges de diverses illes del Mediterrani, que acumulen una mitjana diària de 250.000 restes diverses de deixalles per quilòmetre quadrat a l'estiu[7].

6 Jambeck, J.R., et al.(2015). Plastic waste inputs from land into the ocean. Science, Vol. 347:768–771.

7 Grelaud, M. (2018) Seasonal concentration and characterization of marine litter in selected beaches of 8 Mediterranean islands. Working document. Blue Islands, Interreg Med.

LES DEIXALLES MARINES SÓN UNA DE LES PRESSIONS ANTROPOGÈNIQUES MÉS IMPORTANTS SOBRE ELS ECOSISTEMES DELS MARS I OCEANS

- La majoria dels plàstics no són biodegradables i romanen al mar centenars d'anys.
- 700 espècies marines amenaçades pels plàstics al món.
- 134 espècies marines del Mediterrani han ingerit plàstics.
- 90% d'aus marines tenen fragments de plàstics als seus estómacs.
- Cost Econòmic Global de la contaminació per plàstics: 13Bn€/any sobre danys als ecosistemes marins. Pèrdues financeres pel turisme i la pesca.

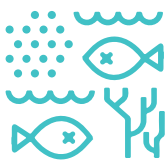

Pèrdua de biodiversitat

Intoxicació d'animals i humans

Cost econòmic

Pèrdua de valors culturals del medi ambient

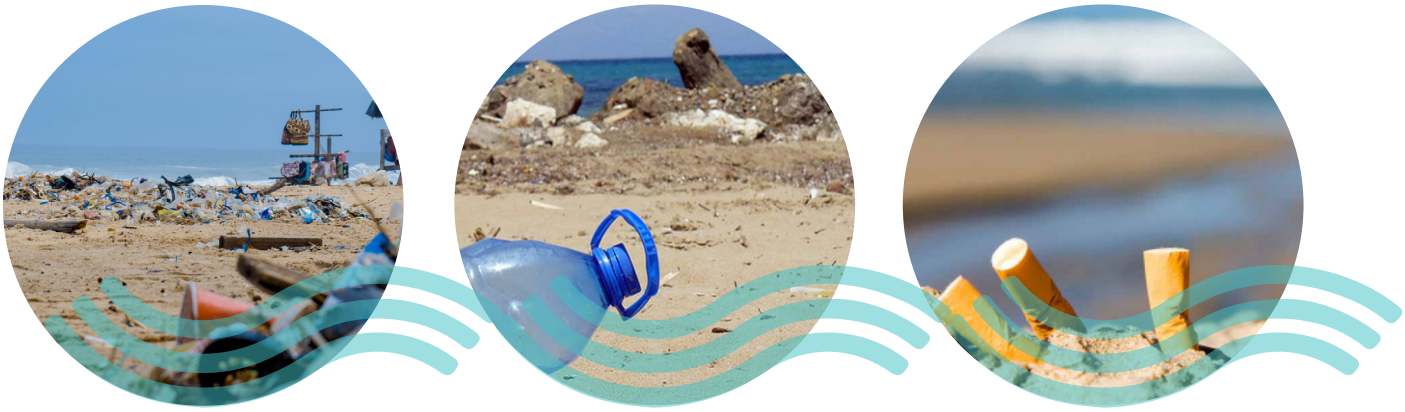

PREVENCIÓ DE PLÀSTICS D'UN SOL ÚS A LES PLATGES EURO-MEDITERRÀNIES: ENCARA HI HA POQUES EVIDÈNCIES

ZERO BEACH ha investigat sobre diverses mesures impulsades per institucions públiques arreu d'Europa per prevenir la generació de deixalles marines procedents de l'ús recreatiu a les platges. A través de consultes a xarxes europees d'institucions i onegés i revisió de pràctiques recollides a projectes europeus, es van identificar algunes mesures de prevenció de residus i deixalles marines a les platges. Es van seleccionar 3 experiències de (foment) prohibició de fumar i 3 mesures sobre prevenció de plàstics d'un sol ús a establiments d'hostaleria, tot elles de molt recent aplicació. A continuació es presenta una mostra de 3 iniciatives.

La Directiva Europea sobre la reducció de determinats productes de plàstics és un marc que ha de permetre avançar cap a la reducció dels plàstics d'un sol ús més freqüents trobats al mar, però encara el seu desplegament és limitat per aturar el greu problema ecològic.

PRAIAS SEM FUME

Campanya de Prohibició de fumar en platges de Galícia. No té un fi reclutador, és una iniciativa educativa, de compliment voluntari. Més del 70% dels usuaris de les platges estan d'acord amb la mesura.

Any d'implantació: 2016

Resultats: 64 municipis i 141 platges sense fum a Galícia.

.

A LES PLATGES RESIDU ZERO

Sistema de dipòsit, devolució i retorn del got reutilitzable per a les begudes per emportar. És obligatori per a totes les guinguetes de la ciutat de Barcelona. El 83% dels usuaris de platges de Barcelona estan d'acord amb la mesura.

Any d'implantació: 2017

Resultats: 16 guinguetes amb got retornable; 120.000 gots estalviats.

ORDINANZA BALNEARI DE PUGLIA

Prohibició de plàstics d'un sol ús a platges de la regió de Puglia: Coberts, gots, plats, palletes i ampolles d'aigua. Només es poden vendre plats, envasos, gots, coberts i palletes biodegradables que respectin el medi ambient.

Any d'implantació: 2019

EXPERIÈNCIES PILOT A PLATGES DE L'ÀREA METROPOLITANA DE BARCELONA: CASTELLDEFELS, EL PRAT I GAVÀ

Durant l'estiu de 2019, Rezero i eco-union, en col·laboració amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona i els municipis de Castelldefels, El Prat de Llobregat i Gavà, van impulsar unes proves pilot de prevenció de deixalles marines a les platges, amb l'objectiu de demostrar que aquestes són viables, fàcilment aplicables i permeten reduir la quantitat de residus acumulats a la sorra i al mar i millorar la salut de les platges.

MESURES DE PREVENCIÓ I SENSIBILITZACIÓ	DESCRIPCIÓ I EQUIPAMENTS	MONITORATGE de RESULTATS
PLATJA SENSE FUM	A cada platja es delimita una zona lliure de fum on s'informa als usuaris que no poden fumar en aquest fragment de la platja durant una setmana. Al voltant d'un punt d'informació es van instal·lar cartells informatius i cendrers per facilitar la participació ciutadana.	Caracteritzacions de sorra i contenidors abans i després de la prova pilot. Nombre de persones informades a cada platja.
PUNT DE RECOLLIDA D'ENVASOS	Foment del retorn d'envasos de begudes consumides a la platja mitjançant un incentiu econòmic de 5 cèntims (simulant un sistema de dipòsit i devolució d'envasos) entregat manualment al punt informatiu del projecte.	Caracteritzacions de sorra i contenidors abans i després de la prova pilot. Nombre de persones informades a cada platja.
PANELLS INFORMATIUS + SORTEIG	Instal·lació de panells informatius a cada platja indicant la problemàtica ambiental dels elements d'un sol ús més habituals a les platges i apuntant solucions existents per evitar la seva generació. Sorteig de 30 kits de prevenció de residus amb materials reutilitzables (Boc'n'roll, snack and go, carmanyola, cantimplora i bossa) entre els usuaris de la platja i online.	Sensibilització d'usuaris de platges.

RESULTATS PROVES PILOT

EL PRAT DE LLOBREGAT

Platja Can Camins

70 m amplada aprox

Afluència: 526.002 persones (2018), a totes les platges d'El Prat de Llobregat.

Hores de màxima densitat: 12:30 a 13:30 i 17:00 a 18:00

Serveis: dutxes, zona de jocs infantils i esports i guinguetes a 60 i 70 metres de l'accés

Altres mesures ja implementades en el municipi: Guinguetes disposen de cendrers reutilitzables de l'Ajuntament, la guingueta Maravillas ofereixen gots d'un sol biodegradables i compostables i, sota demanda, canyetes de paper. La guingueta Calamar ofereix gots retornables. Els socorristes porten accions de sensibilització.

59%
reducció de puntes de cigarretes

167
envasos recuperats

654
persones informades

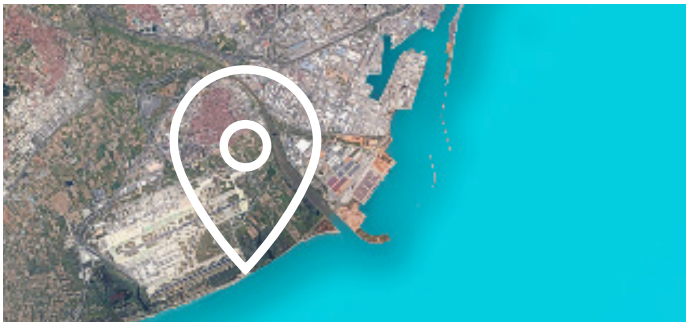

GAVÀ

Platja de Gavà Mar

100 m d'amplada aprox.

Afluència: 1.237.535 persones 2018.

Hores de màxima densitat: 12:30 a 13:30 i 17:00 a 18:00

Serveis: Dutxes i Guingueta a 100 m

Altres mesures ja implementades en el municipi: Guingueta Aloha ofereix gots de paper i canyetes biodegradables.

27%

127

1.062

CASTELLDEFELS

Platja de la Pineda (Franja CF28)

119 m d'amplada aprox.

Afluència: 1.042.971 persones 2018, a totes les platges de Castelldefels.

Hores de màxima densitat: 10:30 a 11:30 i 17:00 a 18:00

Serveis: dutxes i Guingueta a 200 m

Altres mesures ja implementades en el municipi: Guingueta Ananda ofereix gots i canyetes biodegradables

81%

600

870

#ZEROBEACH ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

+ 6000 reaccions a continguts digitals.

elBaix·cat
LA INFORMACIÓ DEL BAIX LLOBREGAT

Gavà, Castelldefels i El Prat se sumen al projecte Zero Beach

http://www.elbaix.cat/2019/07/12/gava-castelldefels-i-el-prat-se-sumen-al-projecte-zero-beach/

elCastell.org

El proyecto ZeroBeach para preservar la salud de la playa finaliza hoy en Castelldefels

http://www.elcastell.org/es/index/13918/El-proyecto-ZeroBeach-desde-hoy-a-Castelldefels-para-.html

Castelldefels.news
las noticias de tu ciudad.

En marcha el proyecto Zero Beach en las playas de Castelldefels, Gavà y El Prat para liberarlas de plásticos y colillas

http://castelldefels.news/2019/07/10/en-marcha-el-proyecto-zero-beach-en-las-playas-de-castelldefels-gava-y-el-prat-para-liberarlas-de-plasticos-y-colillas/

el bruguers DIGITAL

Accions per a la prevenció de residus a les platges metropolitanes

Es tracta de mesures com, fomentar els espais lliures de fum o el sistema de dipòsit i retorn d'envasos de begudes

https://elbruguersdigital.cat/projecte-zero-beach/

el Periódico

Gavà establece un tramo de playa libre de humo e incentiva el uso de vasos reutilizables

https://www.elperiodico.com/es/gava/20190710/gava-escenario-de-una-prueba-piloto-para-prevenir-los-residuos-en-las-playas-7548488

Vídeo promocional

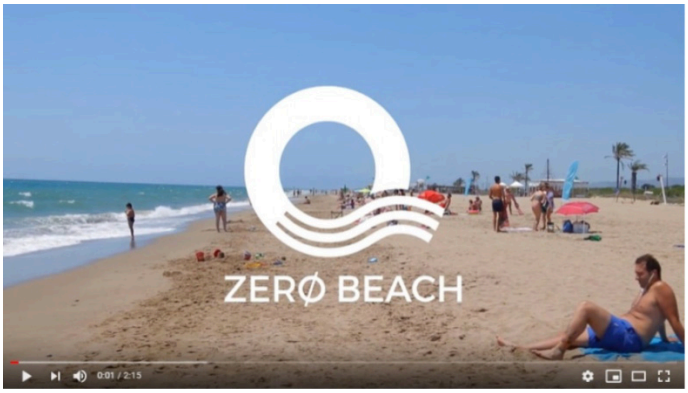

RECOMANACIONS PLATGES RESIDU ZERO

La contaminació dels mars i les platges pels plàstics d'un sol ús i altres residus es produeix en part per la manca de polítiques de prevenció de residus efectives i per la baixa conscienciació sobre les platges com a espais naturals molt vulnerables. Els productors no compleixen al 100% el principi de responsabilitat ampliada i dificulten la implementació de polítiques de prevenció de residus. Els governs de la costa Catalana poden introduir mesures molt eficients i amb poc cost que evitarien que una gran quantitat de residus arribessin a les platges i al mar. Aquestes mesures tenen un impacte directe sobre el turisme, salut pública i la qualitat ambiental de les platges. Des de Zero Beach, es proposen algunes mesures als municipis de la costa metropolitana de Barcelona i a la Generalitat de Catalunya que poden ser implementades immediatament.

PLATGES SENSE FUM

Les burilles de cigarreta són el residu més freqüent a les platges del Mediterrani. Les proves pilot han demostrat que les mesures de prevenció tenen efectes immediats.

A nivell municipal

- Impulsar canvis a les ordenances municipals i reforçar la tipificació de deixar burilles a la sorra. D'aquesta manera, els usuaris de les platges tindrien ben clar que dipositar a la sorra una punta de cigarreta pot comportar una sanció de fins a 750 € en tots tres municipis.
- Fer campanyes de sensibilització i incorporar equipaments per designar zones de fumadors específiques.
- Implicar a tots els agents del serveis de platja en la prevenció de burilles a la sorra.

Agència de Salut Pública - Generalitat de Catalunya

- La nova llei d'addiccions designarà nous espais lliures de fum. Aquesta llei hauria d'incloure les platges com espais públics de joc lliures de fum. Aquesta mesura protegiria la salut pública de col·lectius vulnerables i milloraria la qualitat ambiental de les platges.

GUINGUETES SENSE PLÀSTICS D'UN SOL ÚS A L'AMB

Com hem vist a la regió de Puglia, l'ordinanza de balneari ha prohibit alguns plàstics d'un sol ús als establiments de platges. La iniciativa del got retornable a Barcelona evita el consum massiu de gots de plàstic d'usar i llençar i evita que els residus s'escampin per la platja. És una mesura que comporta una reducció directa dels plàstics que arriben a la sorra i al mar.

A nivell municipal

- Adaptar les ordenances municipals per incloure mesures obligatòries de prevenció de plàstics d'un sol ús a les guinguetes: got retornable, prohibició d'ampolles de plàstic, coberts-plats, palletes, mono-dosi, etc..
- Implicar a tots el agents del serveis de platja en la prevenció de plàstics d'un sol ús.
- Fer campanyes a les platges per fomentar els canvis d'hàbits dels usuaris.

Generalitat de Catalunya

- Impulsar les mesures necessàries per facilitar la implementació d'un el sistema de dipòsit, devolució i retorn (SDDR) en el context de l'evolució de la normativa marc de prevenció i gestió de residus i de l'adopció de les mesures que han de fer possible l'assoliment dels objectius de la recent directiva de la UE relativa a la reducció de l'impacte de determinats productes de plàstic en el medi ambient. El desplegament d'aquest sistema evitaria que molts envasos de plàstic acabessin arribant a la sorra, i al mar o altres entorns naturals, i permetria recuperar l'envàs reutilitzable per begudes.

BUSQUEM NOVES PLATGES RESIDU ZERO

Zero Beach és una iniciativa impulsada per Rezero i eco-union amb la finalitat de fomentar esquemes de qualitat ambiental a les platges relacionades amb la prevenció de residus i deixalles marines. Volem donar suport a les administracions de la costa mediterrània a impulsar estratègies encaminades cap al Residu Zero a les platges.

Busquem nous candidats per participar en campanyes de Zero Beach on podem donar suport per

- Impulsar projectes de cooperació amb altres municipis o governs regionals.
- Desenvolupar campanyes de prevenció de residus i deixalles marines a platges.
- Assessorar per impulsar estratègies i/o normatives municipals i/o regionals cap al residu zero en les platges.
- Impulsar projectes de cooperació amb altres municipis o governs regionals per implementar estratègies de residu zero a les platges, mitjançant fons locals i/o europeus (Life+, Interreg, etc.)..

El valor de les entitats ambientals cap a una societat residu zero

- Impulsem la transició cap a la sostenibilitat.
- Equip amb expertesa i coneixements cientificotècnics, de la ciència cap a la política.
- Orientats cap a la implementació d'innovacions i polítiques de sostenibilitat ambiental.
- Impulsen campanyes per fomentar canvis de comportaments.

ZERØ BEACH

Contacta'ns

Rezero: info@rezero.org / eco-union: info@ecounion.eu

ZERØ BEACH

UNA PLATJA SENSE RESIDUS

Organitza

Rezerø
Fundació prevenció residus i consum

eco-union

Amb la col·laboració

AMB Àrea Metropolitana de Barcelona

Ajuntament de Gavà

Amb el suport

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat

Agència de Residus de Catalunya

Ajuntament del Prat de Llobregat

BEYOND PLASTIC MED

Ajuntament de Castelldefels